Ч. 270 Субота 2 (14) грудня 1895. Рік V.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улица Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жаданє і за зложенєм оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Старостваx на провинциї:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року зр. 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року зр. 2·70
на чверть року зр. 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр

Торжественний в'їзд Є. Емін. Кардинала Сильвестра Сембратовича.

Вчера о годині 2-ій по полудни приїхав до Львова з Відня Є. Ем. Кардинал Сильвестер Сембратович, щоби відбути торжественний в'їзд до своеї архипастирскої резиденциї. Вже день наперед повідомив президент Львова мешканців міста про се торжество і візвав їх до громадної участи в нім, то-ж вчера по полудни зібрали ся товпи народу і залягли площу сьв. Юра та всї улицї, куди мав переїздити похід. Крім того взяли участь в торжестві представителї місцевих властий, духовеньство, корпорациї, цехи, церковні братства та богато народу з доохрестних і дальших сторін краю.

На знак того незвичайного у Львові торжества повівали з вежи ратуша хоругви о красках міста. Також прибрано хоругвами Волоску церков, духовну семинарию і архикатедральну церков сьв. Юра та будинок соймовий і інститут ім. Осолиньских.

На стрічу Є. Ем. Кардинала зібрала ся на двірци в сали І-ої кляси численна публика. Епископи Преосьв. Пелеш і Куїловский з повними капітулами, львівска капітула і духовеньство руске як львівске так і з близшої околицї, відтак Є. Е. Маршалок краєвий ґр. Стан. Баденї, члени Виділу краєвого, рада міста з президентом п. Мохнацким на чолї, представителї инших властий і корпораций міских, многі цивільні Русини та відпоручники Ставропигії і Народного Дому. На перонї уставили ся корпорациї і стоваришеня католицкі з хоругвами, хор питомців, орхестра Гармонії і досить численна публика. Дворець був прикрашений зеленю.

Коли поїзд в'їздив на перон, хор питомців відспівав „Многая літа“. З поїзду висїв Є. Ем. Кардинал в плаши кардинальскім разом з папским пралатом монс. Бавмґартеном, офіцир папскої ґвардиї ґр. Петромаркі і пралат о. Бачиньский. Є. Е. Кардинал привитав ся поцїлуем з епископами перемиским і станїславівским, почім президент п. Мохнацкий яко господар міста повитав Є. Еміненцию польскою промовою, в котрій зазначив радість цїлого населеня Львова з причини відзначеня достойного мужа, котрого спасенну дїяльність уміє цїнити цїлий край. Закінчив пожелавши достойному Пурпуратови многих літ.

Є. Еміненция відповів по польски, дякуючи за ласкаве повитанє в імени Львова, котре то місто стало серцю Є. Емін. так миле, як би місто родинне.

Відтак перейшли всї достойники до салї 1-ої кляси. По боках Кардинала станули епископи і аблеґати папскі.

Іменем греко-кат. духовеньства цїлого краю повитав Є. Еміненцию архипресвитер о. крил. Андрій Білецкий завірюючи его о найгорячійшій любві, вірности і привязаню та додаючи, що цїле духовеньство буде молити Господа о благословеньство для Є. Ем. Кардинала, щоби его держав як найдовші лїта для добра сьвятої греко-кат. церкви і для слави народу руского.

Є. Еміненция відповів: Слова Ваші, се цьвіти, що жертвуете менї на привіт. Приймаю їх з чувством повної радости і вдячности. Єсли я відзначений, то се длятого, що моя капітула і клир відзначили ся своєю ревностию і старанем о добро церкви. Глубока вдячність належить ся Вам, і я Вам дякую, в надії, що як доси совітували ви менї іти правою дорогою для добра церкви, так і на дальше мене не полишите і я виповню мою задачу. А вам, що есьте окрасою мого престола, желаю прожити во многі лїта! — По тих словах поцїлував ся Є. Ем. Кардинал з о. архипресвитером.

З черги повитав Кардинала проф. др. Шараневич сенїор Ставропигійского Інститута звязаного з істориею сьв. руської Церкви вже від звиж 300 літ. Нагадавши на память давних кардиналів руских, бесїдник желав Еміненциї, щоби по довгім і щасливім панованю станув в рядї найсьвітлїйших історичних мужів Церкви і народу руского.

Є. Еміненция відповів: Слова привіту з уст Ваших суть менї наймилїйшим поздоровленем, бо стоїте на чолї інститута, котрий стільки заслужив ся добра Церкви і народу. Інститут старав ся о чистоту обряду і скріпленє віри, та виповняв свою задачу добре, навіть в найтруднїйших часах. Інститут був — єли так скажу — Савлом, а коли став ся Павлом, то від того часу трудить ся для добра церкви і народу, а ученість і релїґійність его станули високо. Складаю в руки сенїора мою подяку. Най Бог благословить ваші труди і подвиги. Не переставу в моїх молитвах до Пресьв. Богородицї, вашої Покровительки просити о благословленє для Інститута і его сенїора. — По тих словах Є. Еміненция сердечно поцїлував ся з дром Шараневичем, заявляючи ему специяльну свою подяку і признанє. На се др. Шараневич представив трех відпоручників інститута, кажучи, що він есть: senior inter pares (старший між рівними).

Вкінци іменем сьвітских Русинів повитав

5)

Дещо з технїки.

II.

Дінамо. — Сила електрична а сила коня в електричнім сьвітлї. — Лїхтарня морска зі сьвітлом 25 мілїонів сьвічок. — Старша пара як електрика, але старша вода як пара. — Електрична сила водоспаду Неяґари.

(Дальше)*).

Як вже сказано, може водоспад Неяґари дати що найменше тілько сили, що можна би нею заступити силу 760.000 коний і ту силу взялись тепер відбирати водї американьскі спілки та відобрали вже силу 50.000 коний. Розходить ся тепер о то, що з тою силою зробити. Силу ту використовують поки що місцеві фабрики. Незадовго будуть нею їздити в містї вози електричні, будуть осьвітлювати ся всї улицї і всї доми, а крім того буде ще електрика уживати ся до огріваня домів. Щоби сюди вже в найблизшім часї перенесло ся богато фабрик з далеких сторін, годї припускати. Доси станули тут лиш дві нові фабрики, котрі перенесено з Пенсильванії, де, як звістно, есть богато вугля і материял потрібний до опалюваня машин есть дуже дешевий, а то: пітсбурґска фабрика алюмінїюм і фабрика для переробу вугля. Обі ті фабрики дістають з „дому сили“ разом силу 3000 коний. На разї отже лишить ся богато сили електричної без ужитку. Длятого то предприємцї мають в плянї пересилати силу водоспаду в подальші сторони.

Що переношенє сили води або якої небудь иншої в подальші сторони за помочию електрики есть можливе, о тім переконує найлїпше той факт, що н. пр. фабрика цементу в Лявфен над Некаром в Німеччинї, котра виробляє потрібну для себе електрику в великій скількости, посилає ще еї дротом аж до Франкфурту над Меном, на 180 кільометрів або 24 миль далеко. Єсть то до нинї найдальший простір, на який посилає ся силу. Щось подібного заведено і в Сакраменто в столици Каліфорниї. Там завязало ся товариство на 21 анґлїйских миль (5 і пів наших) далеко від міста та взяло ся використовувати силу води і вже тепер посилає звідтам дротом на стовпах до міста силу 5000 коний. Тою силою їздять тепер в містї електричні зелїзницї, осьвітлюють ся всї улицї, обертають ся машини, що друкують ґазети, а незадовго буде она порушувати і инші машини. Отже в такий спосіб задумують зужитковувати силу водоспада Неяґари тамошні предприємства.

Передовсїм розходить ся о то, щоби посилати силу до міста Неяґара Фальс і до дуже промишленного і великого, а недалекого міста Буфальо. Се місто лежить від водоспаду на 20 анґлїйских (5 наших) миль далеко (у воздушній лінїї лиш 15 миль америк.) і має 340.000 жителїв. Місто се стоїть над самим озером Еріе і має порт, звідки ідуть кораблї до чотирох великих озер північної Америки: Еріе, Гурон, Мічіґен і Горішне озеро або Супеpіор. Тут сходить ся аж 26 зелїзниць, а крім того іде ще канал з озера Еріе аж до Ню-Иорку. Торговля в сїм містї есть величезна, а так само і промисл. Можна отже собі уявити, яке значінє може мати се місто для предприємства добуваня сили водоспаду Неяґари. В Буфальо платять тепер за кожду силу коня, яку дає парова машина, по 30 до 50 долярів (75 до 125 зр.), а предприємство Неяґари буде могло доставляти ту саму силу лиш по 12 долярів (30 зр.) річно. Ріжниця отже величезна і легко зрозуміти, як великі зміни настануть, скоро з Неяґари стануть посилати силу до сего міста.

А то стане ся вже незадовго; розходить ся ще лиш, в який спосіб найдогіднїйше би посилати силу. Межинародна комісия інжинїрів рішила, що найлїпше посилати дротом горі землею і відповідно до того устроєно також і повергавз або „дім сили“. Той ток електричний, котрий має посилати ся дальше н. пр. до

*) В попереднім фейлетонї ч. 4. був через похибку вставлений не відповідний, бо перший заголовок замість другого, як в отсїм повисший під ч. II.

Є. Еміненцию др. Дамян Савчак, член Виділу краєвого. Бесідник промовив:

Ваша Еміненциє, Найдостойнїйший Архієрею! Русь галицка обходить нинї торжественне сьвято. В стариннім городї руского князя Льва витаємо нинї Вашу Еміненцию яко першого Достойника руско-католицкої церкви. Серед хмарного небозводу, завислого над судьбою руского народу, котрого іменем маю честь тут промовляти, пробиває ся деколи промінь яснїйший, що своїм заревом осьвічує руску країну, та додає серцю надії і віри в лїпшу будучність. Тым яснїйшим блеском являєсь під теперішну хвилю незвичайне відзначене Вашої Високодостойної Особи найвисшим достоїньством. Стала ся велика подія, що вірний син народу, станувши на основі національній, перший проголосив слово Боже в народній мові, є нинї вивисшений до значіня першорядного в дальшій судьбі народу. Я знаю, що Ваша Еміненция се високе Достоїньство не відносять виключно до себе і для себе, але радше для руско-католицкої Церкви і для народу руского, як то й лежало в намірах як Єго Сьвятости папи так Єго Величества Цїсаря нашого, іменно: тим відзначенєм Вашої Еміненциї оказати особливу ласку і любов народови рускому. За сю нову ласку і любов най менї буде вільно на сїм місци зложити Столици Апостольскій і Єго Величеству Цїсареви глубоку подяку. А коли нарід руский в тяжкій боротьбі самостійного відродження дізнавав доси благодатної помочи свого Архипастиря, то нинї тим певнїйше вижидає від Вашої Еміненциї кріпкої оборони своїх сьвятощий: віри і Церкви та добродїйної руки в змаганях національних в напрямі просьвітнім, економічнім і культурнім. Най істория запише великодушні дїла свого Кардинала народолюбця на честь, славу і пожиток держави, краю і народу руского, а до того Всевишний най додасть Вашій Еміненциї незломної сили — на многая лїта!

Єго Еміненция відповів: Слова Вашого привіту радують мене. Я вдячний ще більше і за се, що з уст ваших вийшли слова, з котрих видно, що спізналисьте цїль мого відзначеня. Ви подякували Папі і Цїсареви, і тоє відзначене віднесли до народу, а передовсїм до Церкви. Я під проводом таким, в якім стоїть наш Високопов. посол, не відмовлю мого труду. Мимо відзначеня не залишу пійти в ваші ряди, сьвідомий того, що служите для добра свого народу. Приймїть подяку і увірене, що буду молити Господа Бога о витревалість і благословеньство для вашого труду. — По тих словах поцїлував ся Єго Еміненция з д-ром Савчаком.

По тих повитанях, котрі тревали близько годину, вирушив величавий похід з двірця зелїзницї при звуках музики, котра відограла папский гимн і серед радістних окликів зібраних перед двірцем церковних брацтв і публики. Кардинал разом з пралатом Бавмґартеном займив місце в величавій каритї, запряженій в шестеро коний, прибраних в високі червоні китицї. Похід йшов улицею Зелїзничою, кн. Сапіги, Коперника, Словацкого і Мицкевича на площу сьв. Юра.

Тут вже перед другою годиною зібрало ся при украшених зеленю і хоругвами воротах архикатедральної церкви церковні братства з хоругвами і образами та товпи публики. В катедрі по правій стороні від головного престола призначено фотелї для Є. Е. кн. Намістника, та для ґенерала Шуленбурґа, по лївій для Є. Е. п. Маршалка краєвого і для Президента міста. Напротив архиепископского престола займили фотелї: Є. Е. Архиепископ Моравский, Архиепископ Іссакович, архиепископ виленьский Гриневецкий, епископ-суфраґан Вебер, та митрат Заблоцкий. По правій стороні займила місця капітула латиньска, по лївій вірменьска. Лавки по правій стороні призначено для ґенералїциї дуже численно вібраної, а були тут також ректори і професори университету та полїтехніки, директор почт Сеферович і инші. По лївій стороні займили місця Віцепрезидент Намістництва п. Лїдль, Віцепрезидент Коритовский, Віцепрезидент Бобжиньский, Віцепрезидент висшого суду краєвого Дилевский, радники Двора ґр. Лось, Гільд, директор полїциї Кшачковский, радники Намістництва, члени Виділу краєвого і богато инших достойників.

Дорогу від головних дверий до престола вистелено диванами, шпалер творили питомцї рускі і римо-кат. монахи. Головним містром церемонії був о. крил. Пюрко. Ґанки довкола церкви в середині призначено для публики.

Около $3^1/_4$ години вступив Є. Ем. Кардинал при вистрілах з моздірів і звуку дзвонів в мури катедри. Наперед ступав довгий ряд крилошан місцевих та перемиских і станиславівских, за котрими йшли епископи Пелеш і Куіловский. Є. Ем. Кардинал йшов під бальдахином, за ним ґвардист сьв. Отця і папский висланник, президент і віцепрезидент міста та публика.

По короткім молебни Є. Еміненциї відпроваджено его до палати.

З Ради державної.

Бесїда президента міністрів.

(Дальше).

Відповідаючи ческому послови Крамаржови на его виступлене против намістника в Чехії ґр. Туна сказав президент міністрів ґр. Бадені.

Втягнено тут в дискусию відносини молодочеської партиї до намістника в Празї. Я би обставав при тім становищи, яке заняв вже при проґрамовім заявленю і буду длятого оминати все, що виходило би супротив паніз (Молодочехів) на рекримінациї. Уважаю однакож за свій обовязок заявити, що намістник, котрого заслуги для краю суть безсумнївні, стояв завсїгди в повнім порозуміню з правительством і буде також на будуче поступати певно в дусї правительства. За полїтику, якої треба держати ся в Чехії, відповідає само правительство, а я уважаю ся тим більше обовязаним до такого заявленя, що п. посол з Ічина поличив зовсїм справедливо управильнене відносин до ческого народу розвазї правительства. Розбирати ще раз так часто підношені закиди роблені намістникови і за кождий раз відперті моїми попередниками, уважаю длятого за не потрібне і без цїли.

Справа полудневого Тиролю.

Що-до так званої справи полуднево-тирольскої, то правительство готове і хоче прихилити ся о скілько можна до деяких бажань заступників сеї части краю, о скілько они суть оправдані в ріжници відносин межи північним, а полудневим Тиролем і через то дати тим заступникам можність вступити знову до сойму, Але то може стати ся лиш в тім припущеню, що одноцїлість краю позістане задержана під кождим взглядом і що нарушене законодавчої компетенциї сойму при удїленю в повисшім дусї концесиї покажесь зовсїм виключене, отже й при якихсь переговорах нїяка сторона не буде втягати того до дискусиї. Скоро буде дана реальна основа до припусканя,

---

Буфальо, переходить від дінамів грубими дротами обведеними оловом, і звязаними в кабель (довжезний сніп звязаних або сплетених з собою дротів) попід землю до приладів в повергавзї, де ті дроти розділюють ся на всї сторони, а звідси знов до т. зв. будинку трансформацийного. В сїм будинку відповідні машини перемінюють слабий ток електричний на сильнїйший н. пр. з 2000 аж на 20.000 вольтів і відтак посилають вже его дальше.

Єсть гадка, щоби посилати силу водоспаду електрикою ще дальше, ба навіть дуже далеко, бо з одної сторони на всхід 112 наших миль аж до Ню Йорку, з другої же на захід, ще дальше бо аж на 125 миль до Чікаґо. Чи то удасть ся, покаже будучність, бо треба й то взяти під розвагу, що на далекі простори можна посилати хиба лиш дуже велику силу, бо значна еї часть через опір в дротї затрачуєсь а відтак і то, що для пересиланя великої сили треба би дуже грубого дроту. Що до затрачуваня ся сили то досить буде то згадати, що турбіни в повергавзї, котрі порушають дінама, витворюють силу 5.155 коний, але вже самі дінама дають лиш силу 5.000 коний. Що же до дроту, то перебуваючий тепер славний електротехнік Никола Тесля, родом Дальматинець, сказав товариству „Нейґара" що можна би повести силу аж до Ню-Йорку, але треба би такий дріт зробити, котрий би видержав силу 100.000 коний.

З того всего, що доси було сказано, показуєсь ось що: Сила водоспаду Нейґари вийде передовсїм в користь найблизшим сторонам, таким місцевостям як Буфальо, Танаванда, Ля Салль і Нейґара-фальс, що лежать понад самою Нейґарою. Всї ті місцевости разом займають нинї менше землї як половина Чікаґо, бо лиш 80 квадратових миль американьских. За який десяток лїт стане тут більше місто як Буфальо, друге Чікаґо фабричне на всході, фабрика стане коло фабрики, щоби користати з незвичайно дешевої сили водоспаду. Всї удїльні держави, що припирають до пятьох великих озер американьских мають тепер разом 26 міліонів жителів — число велике і вимагаюче безперечно заспокоєня великих потреб, а в слїд за тим і богато всїляких фабрик. На сїм місци мусить без сумнїву розвинути ся величезний промисл. Навіть капіталїсти з Чікаго і Ню-Йорку будуть змушені ставити тут великі свої заведення, бо можуть преці дуже дешево спроваджувати свої сирі продукти аж під самі фабрики. Вже тепер н. пр. спроваджує велика фабрика паперу коло водоспаду дерево, з котрого робить папір, водою безпосередно з Канади і Мічіґену і може длятого дешевше робити та зарабляти далеко більше як кожда инша фабрика в Америці, що робить папір з дерева. Так само і великі фабрики меблів, головно ті, що до своїх виробів уживають дерева з білого дуба а незвичайно низькою цїною підривають вже тепер цїну подібних виробів в Европі, будуть тут могли ще дешевше робити свої вироби аж за море.

Коротко сказавши, над водоспадом Нейґари і над озером Еріє творить ся вже величезне огнище промислу, так велике, що оно зробить величезний переворот в промислі і торговли не лиш в самій Америці, але в цїлім сьвітї, бо нїгде в цїлім сьвітї не можна на однім місци видобути хоч би електрикою сили 760.000 коний. Час вже, здаєсь, не далекий, коли Америка, як заливає тепер Европу своїм збіжем і есть одною з найбільших причин упадку рільництва в нашій части землї, так буде заливати Европу всїлякими своїми виробами фабричними та підорве наш промисл і стане ся причиною руїни і на сїм поли людскої роботи.

III.

Коли будемо їздити електрикою сьвітами? — Електричні кухнї і печі до огріваня. — Як вириває ся зуби електрикою. — Відливанє і лютованє електрикою. — Як відливають ся дзвони.

То вже дуже стара річ, що можна їздити електрикою, а у Львові н. пр. нарікають вже люди, чому електричний трамвай не їздить вже всіма улицями. Кінним трамваєм нїхто не хоче їздити, хиба що мусить. Ба, кажуть, що нинї серед тяжких часів нїхто у Львові не робить добрих інтересів, лиш ще один трамвай електричний. А не так то ще давно мало що не всї доказували, що електричний трамвай збанкротує у Львові. Показало ся инакше. А чому? — Бо вигода і скора їзда а при тім і дешева. Тому то тепер скрізь по великих містах зачинають заводити електричні зелїзницї. Найбільше таких зелїзниць має вже, розуміє ся, Америка. З початком сего року було там вже 14.503 кільометрів електричних зелїзниць. Та й Европа не хоче позістати по заду. До нинї завели у себе такі зелїзницї 16 міст німецких, а крім того такі міста як: Брукселя, Ліон, Бордо, Християнїя, Київ і Букарешт; мабуть ще й Чернівцї дістануть електричну зелїзницю.

Але кождому мусить зараз впасти на гадку, чому ті зелїзницї заводять лиш по містах, чому також не від міста до міста? Головна причина в тім, що не можна раздобути досить сили електричної і посилати на далекі простори. Поки що мусить електрика обмежати ся на менші простори і такі, де великий рух. Елекрика робить в тих місцях таку службу,

що заступники полудневого Тиролю приймуть так означене становище правительства, то правительство не лиш буде готове поставити тирольскому соймови предложеня, що будуть повертати ся в таких границях, але й по силам буде старати ся їх перевести.

Бажаня полудневих Славян.

Що до бажань полудново славяньских народів міг би я покликати ся лиш на то, що я вже нераз на иншім становищи вказував Русинам в Галичині яко принцепіяльну директиву.

Правительство чує ся не лиш управненим, але й обовязаним вдоволити з розвагою і прихильностию дійстним, национально-культурним потребам тих народів. Правительство мусить при тім застерегти для себе оцінку тих средств, на які при тім треба зважати і подавати в границях прав запоручених конституциєю всім народам чи то у фінансовім чи народнім напрямі то, що може бути зараз на здоровій основі зреалізоване, але не то, що єсть або утопійне, або що потребує ще дозрівати і в такім случаю робить враженє пусткою стоячого дому, котрий має ся консервувати, адаптувати, а може навіть і уряджувати, хоч нема вигляду, що в нім дійстно і зараз хтось буде мешкати. Одним словом мої панове, ніякої концесиї лиш для визиваня других, лиш дійстна прихильність на основі мудрих, бо даючих зреалізувати ся жадань.

(Конець буде.)

Перегляд політичний.

На вчерашнім засіданю Палати послів промавляв підчас дебати буджетової міністер фінансів др. Білиньский і між иншим відповідав пос. Романчукови. Бесідник сказав, що всі народности мусять виборювати собі свої права і за примір навів Чехів.

Вчера вечером виїхала до Відня депутация руска, котра має на цїли предложити Є. Вел. Цїсареви жалї на надужитя при виборах. Др. Олесницкий і др. Король поїхали вже наперед, прочі поїхали вчера. До Kur. Lwow. доносять з Відня, що та депутация має бути нині на зборах антисемітів у Відни.

В Константинополи настав був вчера величезний переполох. Двох купців Вірменів посварили ся з собою і один стрілив до другого. З того пішла чутка, що Турки почали різати християн і настав такий переполох в місті, що ледви аж в кілька годин можна було людий успокоїти.

Новинки.

Львів дня 13 грудня 1895.

Іменованя. П. Мінїстер судівництва іменував авскультанта Василя Малярковича ад'юнктом суду повітового в Підгайцях.

— **В Коломиї** — як звідтам пишуть — завязує ся руске співацке товариство „Боян". Перші загальні збори товариства відбудуть ся в неділю дня 15 грудня о 4 ій годині з полудня в льокали товариства „Родина". Статути підписало 15 членів основателїв.

— **Загальний збір товариства „Руска Бесїда" в Перемишли** відбуде ся в понедїлок 16-го грудня с. р. о годині 12-ій в полудне. На випадок, як би о тій порі Вп. члени в компляті не зійшли ся, то збори відбудуть ся того самого дня о годині 7-ій вечером.

— **Холера.** Дня 11 грудня були з попередних днів три недужі особи в лїченю, а три особи занедужали, так що остало в лїченю 6 осіб. Крім того в місточку Тартакові, в сокольскім повіті, лучив ся підозріний випадок смерти, доси ще бактериольоґічно не розслїджений. — В Росиї після урядових виказів занедужало і померло на холеру: в Петербурзї від дня 30 падолиста до 7 грудня 73 осіб, померло 46; в ґубернії волиньскій від 17 до 23 падолиста занедужало 259 осіб, померло 94; в київскій від 17 до 23 падолиста занедужало 101, померло 34; в орлівскій від 3 до 30 падолиста було 36 случаїв занедужань і 6 смерти. — Тернопільский повіт оголошено вільним від холери.

— **Страшні бурі** лютили ся послїдними днями в Німеччині, Вельґії, на мори Балтійскім, Північнім і на каналї Ля-Манш. В Гамбурзї залила вода перта вітром з моря часть портової дїльниці. Так само було в приморских містах Куксгавен, Любеці, Кілю і ин. В Бидґощи в прускій части Польщі вихор зірвав з шин зелївничі ваґони, в Берлинї лютила ся буря з громами. В Брукселї попереvертав вітер лїхтарні, дерева, позривав дахи і богато осіб покалїчив. В горах, особливо на горішнім Шлезку снїги позасипували дороги і поперерывали комунїкацию.

— **Викритий злодій.** Перед кількома днями увязнено у Львові одного злодїя, у котрого найдено ланцушок і мошонку з грішми. Злодій візнав, що ті річи дістав від Евгенія Дебельского, бувшого торговельного субекта, караного вже за злодійство. Аґенти полїцийні перевели ревізию в домі при ул. Бляхарскій під ч. 12, де найдено дійстно цїлий склад крадених по склепах річий, як також значний припас вина і меду у фляшках. Показало ся, що Дебельский в послїдних місяцях допустив ся яких 20 крадежий по склепах.

— **Пожар і смерть в огни.** В ночи на 8 с. м. о годині $12\frac{1}{2}$ згоріла стодола начальника громади в Збоїсках, а в ній згорів на вуголь одинокий 24-лїтний син начальника, що ночував в стодолї. Огонь імовірно підложено.

— **Милї відвідини.** Вісїмнайцять-лїтний Андрій Котаґа прийшов вчера в полудне з відвідинами до свого стрика Йосифа, а не заставши там нїкого, крім 9 лїтного сина, став добивати ся до комоди. Крик хлопця успокоїв битєм, відтак забравши з комоди 10 зр., кожух і иншу одежу вийшов як найспокійнїйше. Однако пополудни задержано его і віддано до полїцийного арешту, де управитель вязницї найшов у него під язиком 3 зр. 50 кр.

— **Дивоглядні заклади.** З Парижа доносять про таку пригоду: Один склеповий помічник заложив ся перед кількома днями з одним своїм знакомим, що при грі в карти з'їсть метер рури від печи з зелїзної бляхи, але випє при тім пять склянок пива. Оба пішли відтак до одного слюсаря, де зелїзоїд велїв єму відрізати метер нової бляшаної рури і спилувати на порох. Коли слюсар скінчив свою роботу, засїли оба знакомі до гри в карти і в присутности соток осіб з'їв склеповий помічник дійстно всьо зелїзо, попиваючи від часу до часу пивом. Від того часу він цїлком здоровий і его противник мусїв єму виплатити 500 франків. — Той дивоглядний заклад пригадує нам инший подібний випадок, який лучив ся в однім нашім місточку перед кількома лїтами. Двох різників, підохочених вже добре в шинку при забаві, заложили ся о ґарнець горівки, що один з них з'їсть чобіт свого товариша з холевами і підошвами, але для лїпшого смаку мав єму товариш поставити лїтру горівки до попиваня. Різник взяв ся зараз до роботи, порізав чобіт на дрібні кусники і попиваючи сивухою з'їв дійсно холеву, пришву і підошву, остав лише запяток з цьвяхами і кілками. Запятка не міг вже з'їсти, а коли его суперник наставав на то, бо инакше заклад програний, заявив він рішучо, що запятка не буде їсти, бо як в кождім мясї суть кости і їх не їсть ся, так і він уважає запяток в чоботї за таку кість. Счинила ся суперечка, бо один другому доказував, що виграв заклад; з суперечки прийшло до бійки і аж полїция поарештувавши обох роз'ярених противників, погодила їх.

Телеграми.

Відень 13 грудня. На вчерашний двірский обід були запрошені з послів до Ради державної між иншими: Крамарж, Штайнвендер, Вахнянин і Айм.

Константинополь 13 грудня. Другі кораблї стацийні, анґлїйский і італїяньский переплили вчера через Дарданелї.

Рим 13 грудня. В битві з Абесиньцями згинуло 2450 людий. Комісия буджетова ухвалила збільшити кредит на експедицию африканьску з 3 на 7 мілїонів лїр.

якої би не зробили анї конї, анї навіть пара. Яка недогода з кінними трамваями, то нехай послужить за примір Берлин, котрий ще доси не спроміг ся на електричну зелїзницю. Тамошне товариство трамваєве держить 5416 коний. Можна собі тепер представити, кілько то коштує удержанє тих коний і кілько служби потреба до їх обслуги, та яких будинків! Нехай же ще вибухне яка зараза між кіньми, яка з того може бути страта! Але то ще мала річ; возьмім сам рух. Берлин, місто більше як Відень, бо має звиш 1,600.000 жителїв, а до того єсть там ще й великий наплив посторонних людий; то-ж очевидно мусить бути там великий рух. Недавно же тому подала була одна берлиньска ґазета обчисленє, з котрого виходить, що в Берлинї, на одній із найбільше оживлених улиць ходить на годину 75 возів трамваєвих, що на 18 годин денно робить 1350 возів. Виходить з того дальше, що віз за возом мусить там від'їздити що три чверти мінути. Нехай же настане яка небудь мала перешкода в дорозї, то один за другим мусить ставати; вози мусять длятого їхати дуже поволи. До того ще конї збільшають нечистоту в містї. При електричних трамваях того всего не може бути. Парові зелїзницї знов зовсїм не надають ся до міста, хоч би вже лиш длятого, що роблять великий дим. З електричними трамваями єсть велика вигода: они можуть їздити далеко скорше і длятого можуть перевозити людий більшими масами, а длятого й мусять бути дешевшими, а відтак і не роблять ніякої нечистоти. Одно лиш, що при електричних зелїзницях цїле місто виглядає як би подротоване. Пробовано пускати проводи електричні попід землю, але то показало ся непрактичним; треба робити канали, в котрих з верха мусїла би бути шпара, в котру від воза мусїв би іти зелїзний провід і сунути ся в ній — такий канал треба би що хвиля сполїкувати і чистити. Позістає отже лиш один провід дротами горі землею, а той дасть ся прецї легко зробити.

На одно місто можна отже дуже легко завести електричну зелїзницю, бо можна й витворити потрібну до того силу електричну і позаводити проводи. Не так вже на дальші простори. До того передовсїм і брак відповідної сили електричної, а відтак і велика трудність в самім проводї. При дотеперішнім станї електротехнїки, не позіставалоби отже нїчого иншого, як хиба установляти на коротких просторах стациї з електричними машинами, що знов було би сполучене з великими коштами.

Инша річ була би, коли-б удало ся поробити якісь льокомотиви електричні, або в кождім возї уставити таку окрему машину електричну, котра би его порушала. До того надають ся ще найбільше т. зв. аккумулятори або збирачі електричні — прилади з олова, або міди і цинку, котрі набирають в себе електрики на кілька годин, а відтак єї випускають. То вже єсть можливе; одна недогода лиш в тім, що ті аккумулятори за тяжкі. Один віз, ганий аккумулятором, що везе 35 осіб, мусить ще везти і вагу самого аккумулятора, котрий, коли він з олова, важить що найменше 64 сотнарів, а коли він з міди і цинку, то важить все ще таки 45 сотнарів. До того ще такий збирач електрики держить в собі ту силу не довше як 3 до 4 годин. Аж тогди хиба, коли удасть поробити такі аккумулятори, що будуть важити що найбільше 20 до 40 сотнарів і будуть держати в собі силу електричну бодай 18 до 24 годин, буде вже можна їздити електрикою сьвітами.

(Дальше буде).

За редакцию відповідає: Адам Креховецкий.

З друкарнї В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.